

Zer pentsatzen dute gure ikasleek?

KALAPUTXI

MUTRIKUKO HERRI-ALDIZKARIA
2013ko ekaina 129. zenb.

XXY BAINO XXX

MUTRIKUKO
PORTUA III

OTSUAKUA
ERROTA
ETA
BERRIATUA
FAMILIA

ONDARE

IGOR NARVAEZ

ITSAS AZPIAN ERE
MUNDUA IGORRENTZAT

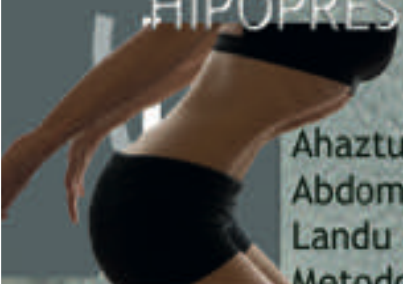
Karitatearen Alabak
Mutrikun

133
urteko lanari
AGUR
esan beharra

HIPOPRESIBOAK

Ahaztu betiko
Abdominalekin.
Landu "gerribuelta"
Metodo
Hipopresiboarekin.

Aldaketa ikusgarriak.
Zoru Pelbikoa
(Inkontinentzia)
lantzeko ariketak.

KRIOLIPOLISISA

Mitxelinak?
Kartutxerak?
Tripa?

Esan Agur!
Zirugiarik gabe
Punta-Puntako Teknologiaarekin

PRESOTERAPIA

estetika · fisioterapia

Domingo Ibaibarraga, 3 - 20830 MONTIKO
apain@apain.net - Tlf.: 943 60 42 29

Mutrikuko Institutua

943 60 35 45

BATXILERGOAK

- Giza eta Gizarte
- Zientzia eta Teknologia

Matrikula: Ekainaren 20tik Uztailaren 5era

Lanbide Heziketako titulurik handiena lortzeko

GOI MAILAKO ZIKLOAK

ADMINISTRAZIOA eta FINANTZAK

AKUAKULTURA

SISTEMA ELEKTROTEKNITKOAK eta AUTOMATIZATUAK

Matrikula: Uztailaren 8tik 12ra

Sarbide Proba ikastaroa

aurkibidia

Informaziua	4
Zeuk esan	5
Puri-purixan	6
Bi hitzetan	8
Gizartia	10
Karenka	12
Lapazorrikeixak	14
Historixa	15
Lan giruan	16
Hezkuntza	18
Zorion agurrak	20
Argazki zaharrak	21
Agenda	22

Kalaputxi ez du bere gain hartzen aldizkarian adierazitako esanen-iritzien erantzunkizunik.

Argitaratzailea
Karenka komunikazio elkarte
Barrenkale, 12 behea - 20830 Mutriku.

Telefonoa
635 748 393

e-maila
kalaputxi@topagunea.com
kalaputxi2001@gmail.com

Bloga
kalaputxi.blogspot.com

Laguntzailea
Mutrikuko Udala
Kolaboratzaileak

Íñigo Andonegi, Josu Ituarte, Josu Larrañaga,
Javi Castro, IXA Sexualitate Eskola.

Tirada
2.200 ale
Lege Gordailua
SS-787/01

ISSN
1579-4792
Inprimategia
EUSKALINPRI. Deba
Banaketa
Kalaputxi

iritzixa

Mintzapraktikak Laranga Auzoan

Gauza jakina da hizkuntza bat menperatzeko mingainean erabili beharra dagoela, hitz egin alegia. Mutrikuarrok zorionez euskara eta gaztelera menperatzeko gaitasuna daukagu, bi hizkuntza hauek erabiltzeko aukera bai daukagu herrian.

Beste hizkuntzei dagokienez, ikastetxetan saiatzen dira “atzerriko hizkuntza” deritzenak irakasten, dela ingelesa, frantsesa edo alemana. Langintza zaila ordea, normalean ez bai dugu hizkuntza hauek erabiltzeko aukera handirik izaten, eta herri txikiotan are gutxiago, atzerritarrekin dugun kontaktua ezerezaren parekoa delako.

Ni ere iritzi honetakoa nintzen orain dela gutxi arte, bai bai nintzen. Ohartu naiz gure herrira guk uste baino atzerritar gehiago etortzen direla (Frantsesak, Alemanak, Belgikarrak, Australiarrak, Asiarrak...), edo hobe esanda gure herriko lurak zeharkatzen dituztela.

Jabetuko zineten Donejakue edo Santiago bideko erromesei buruz ari naizela. Ikustekoa da udara gerturatu ahala erromesak zenbat ugaritzen diren. Deban hasi eta Kostolamendi arteko bidea egiten dute Mutrikun zehar, bizkar gainean motxila bat, herrialde bat, hizkuntza bat, kultura bat daramatela.

Erromesekin topo egin duen edonork daki normalean kasu egin eta euren bidean aurrera jarraitzen dutela, non eta arrazoi baten-egatik edo besteagatik laguntza eske etorri gugana, dela ura, ibilbidea, arazo fiskoren bat... Gogoratzen dut Galbaixoko ermitan ez aurrera ez atzera gelditu zen andre alemanarena, hala-hola elkar ulertu ondoren anbulatiora lagundu genion eta handik Ondarrura autobusa har zezan. Burgoseraino autobusez joan eta handik Santiagora oinez egin zuela esanez bidali zigun gutuna ibilbidea amaitu ondoren, bukaeran bere herrixka ezagutzeko gonbita luzatuz. Aberasgarria izan zen esperientzia.

Baina noan harira, azken aldian gero eta gehiago bai dira laguntza eske datozkidan erromesak, kuriosoa ezta?, ba halaxe da bai. Laranga auzoan izaten da eta batez ere goiz partean, Debatik irten eta erromesek igarotzen duten lehen auzoa delako Laranga. Ta zein den arrazoa?, ba norbaitek Donejakue bideko markak ezabatzen dituela, edo beste marka batzuk egin kontrako noranzkoan. Normala beraz, erromesak bidegurutzetan gora begira ikustea, edo auzoan bueltaka galduta ibiltzea, harik eta galdetzeko norbait bilatu. Ta hor hasten da mintzapraktiken kontua, lehenik bide zuzena zein den azaldu, ta ondoren batzuk galdetzen dute ea zergatik kentzen dituzten markak, ta noski, azalpenen bat eman behar Belgikatik marka horiak jarraituz datorren erromesari...

Aurreko baten erromes Australiar bati nire ingeles kaxkarrean kontua azaldu nahian, esan nion batzuk markak jartzen zituztela eta beste batzuk berriz kendu, ta erantzun zidan gizarteko oreka zela hori, batzuk jarri eta besteak kendu, batzuk sortu besteak deuseztu.

Beraz badakizue, mintzapraktikak Laranga auzoan, Ingelesa, Frantsesa, Alemana...

Xabi Astigarraga Pagoaga

HEZKUNTZA, HIZKUNTZA POLITIKA
ETA KULTURA SAILA

Gipuzkoako Foru
Aldundia

Mutrikuko Udaleko
Kultura eta Euskara Batzordea

POSIBLE AL DA?

Azkenaldian birritan udaletxeko baliabideren bat martxan ipintzeko, hitzaldi-tertulixa eta bideo baten emanaldian, antolatzaileek estutasunak pasa izan dituzte. Norbaitek krokis txiki bat eta dagokion instruzio orri bat prestatu dezake ordenagailu ezberdinak, megafonia, e.a. talde desberdinek erosoago erabili al izateko?

Idoia Arrillaga Agirre

ORGANOEN TRASPLANTEAK

Gaur egun organoen trasplantearen arrakasta ohiko errealitatea izatea, zientzia eta medikuntzaren aurrerapenak eta osasun egitura on batek eragiten du.

Mailerik gabe ez dago trasplanterik

Trasplanteen garapena emaileen eskasiak mugatzen du. Organoak lortzeko aukerak oso urriak dira, orokorrean, ospitaleko ZIUn hiltzen diren pertsonak bakarrik dira potentzialki emaileak, bai garun lesio bategatik, bai hemorragiatik edo traumatismoagatik hilda-koak, beste guztiak ezingo dute emaile izan. Adibide bezala 2011 urtean EAEn 20.000 pertsona inguru hil ziren, horietatik 100 bakarrik izan ziren emaile errealak.

Beharrezko solidaritatea

ALCER-Gipuzkoa duela 30 urte baino gehiago dabil Transplanteetarako Organo eta Ehunen Emaizaren aldeko giza mentalizazio lanetan. Honen fruitu direlarik gaurko egunean erregistraturik ditugun ia 64.300 pertsonak. Pertsona hauek, idatziz adierazi digute emaile izateko nahia, heriotzaren momentuan baldintza egokiak emanez gero. Solidaritate aurrerapen hau gerta dadin jende eta erakunde asko ari dira laguntzen, tartean ere komunikabideak, egiten duten zabal-kunde lanagatik.

Lortzen ari den emate tasa altuagatik, 2012 urtean 40,6 /milioi biztanleko zen eta honek aukera ematen du E.A.E.ko pertsonen trasplanterako probabilitatea handiagoa izatea estatuko beste komunitateekin konparatuz (34,8 /mb). Horren ondorioz 117 giltzurrun trasplante (15 bizi trasplanteak), 63 gibelakoak, 13 bihotzekoak eta biriketako 11 egin dira.

Zehazki momentu honetan E.A.En 3.100 pertsona bizi dira trasplantatutako organo batekin: 1.800 giltzurrunarenak, 980 gibelena, 190 bihotzekoak eta 100 biriketakoak. Emaizta hauek Euskal Osasun Publikoaren funtzionamendu onaren ondorio dira alde batetik gure kasuan Osakidetza, baina batez ere euskal

gizartean sentsibilizazio eta solidaritate handiagoa dagoelako, esparru honetan mugitzen garenok egin-dako mentalizazio lanari esker edo jarduera hau errazten dugunok.

Dena den, zoritxarrez, oraindik bidean gelditzen diren edo bizi kalitate txarrarekin dauden jende asko dago, biziki espero duten transplantea ez delako garaiz iristen.

Horregatik momentu gogor batean eta maite duten pertsona baten heriotza eta gero, erreakzionatzen jakin duten eta organoen transplantea erraztu duten familia guztiei gure omenaldi eta esker ona zor diegu.

ALCER-Gipuzkoa

ERASORIK EZ ERANTZUNIK GABE!

Indarkeria sexista emakume izateagatik jasaten dugun indarkeria da; baina emakumeon bizitzak bizi garen sistema sexista, klasista eta arrazista honetan ez dute berdin balio.

Emakumeok indarkeria sexista jasateko arriskua badugu, jatorriak, azalaren koloreak eta klase sozialak are eta gehiago larriagotzen du indarkeria jasateko aukera.

Ezin dugu hitz egin indarkeria sexistaz modu bakar eta isolatu batean. Indarkeria sexistak mila aurpegi, mila ahots, mila adierazteko forma eta esparru ditu; hemen, Euskal Herrian eta baita mundu osoan ere.

Emakumeon aurkako indarkeriak ez du mugarik, bizi garen sistema kapitalista patriarkalaren funtzionamenduaren ezinbesteko tresna da, eredu honek sortzen dituen pertsonen arteko botere harremanak bizi-rauteko eta mantentzeko erabiltzen duen baliabidea izanik.

Horregatik, indarkeria sexistak lehen mailako arazo politiko, sozial, ekonomiko eta kulturala izaten jarraitzen du; ez direlako modu isolatuan eta bakartuan ematen diren erasoak; baizik eta bizi garen jendartearen antolaketa sexistak ahalbidetzen eta sustatzen duen indarkeria baizik.

Aurreko asteetan Laudion eraildako emakumearen heriotza, Deustun langile batek pairatutako eraso sexuala, Bilbon eraildako bi emakume etorkinak... salatzeko atera ginen kalera.

Nahikoa da, nazkatuak gaude, bada garaia indarkeria sexistarekin behingoz amaitzeko.

ASKI DA! ERASORIK EZ ERANTZUNIK GABE!

Emakumeen Mundu martxa

aparra Erdiko kalea, 29
Tel.: 943 60 45 94

Jantziak eta pitxiak

udako moda prest

GIZON ETA EMAKUME,
GAZTE ZEIN HELDUENTZAKO MODA

PANADERIA OKINDEGI POTERO

GREGORIO AZKUE

ETXEKO TEL. 943 60 43 17
DENDAKO TEL. 943 60 36 43
OKINDEGIKO TEL. 943 60 45 12

MUTRIKUKO PORTUA III

Udalaren proposamen eta asmoen berri jakin ondoren, oraingo honetan B+I taldekoen iritzia jaso dugu.

Zein da zuen iritzia?

Betiko damutu baino lehen, herritar ororen benetako nahiak jaso beharko liratekeela uste dugu, eta ez interes bat edo beste daukaten taldeen erabakiak.

Azkeneko hauteskundeetan herriaren partaidetza zuzenaren alde, herri galdeketa ateak ez ixtearen bandera hartu zuen Bilduk. EAJ-k ere "parte hartze bideak" planteatzen zituen, gizartearen eskakizunari entzungor egitearen "kalteak" susmatuz eta bere postura historikoaren aurrean ziabogarako bidea prestatuz.

B+lrentzat herri partizipazioa eta herri galdeketa burutzea bere jaiotzaren muina da. Ekin diezaiogun, ba, bide berri horri —herri batzuetan hasi dira horrelako ekintzak burutzen— eta indartu dezagun guztion artean kultura berri hau.

Zer proposatzen duzue?

Bi irizpide nagusi dira gure ekarpenak batzen dituztenak:

1- Gaur egungo egoera kontuan harturik, gizarte gas-tuari ematen diogu lehentasuna, horregatik ahalik eta kostu gutxien suposatzen duten jarduerak proposatzen ditugu.

2- Ingurumena, natur eta kultur ondarea eta jarduera ekonomiko guztien arteko OREKA. Udal proiektuak, gure ustez, ematen ez duena. Indarrean dagoen Inguru-men legedia bete behar du derrigorrez.

Azal ezazue zuen asmoa atalez-atal.

A- Aisialdi eremua berrezkuratu eta finkatu.

Betidanik Mutrikuk eduki duen balorerik handiena izan da. Herriaren karma berrezkuratu nahi dugu, eta ezber-dintasun hori landu herri marka bezala.

—Horretarako, hirugarren hondartza berreskuratu nahi dugu, mareomotrizak itsas dinamikan sortzen duen era-ginari soluzio tekniko bat emanda.

—Herriko hondartzako sarrerako potzuan, petriltxo bat egin (burumendi magaletik dike berriraino), marea goran urak gainditzeko modukoa, horrek 2. hondartzaren ere-muan hondarra finkatzen lagunduko luke, eta marea behean denean ur maila egoki bat mantenduko luke.

—Piszina berrian ezinduentzat arranpa bat kokatu

eskailera baten ordeez.

—Danbor moilari bere duintasuna bueltatzea, inguruko hondakin guztiak jaso eta betiko piszinaren alboan kokatzen den arranpla bat bezelakoa errepikatu berari itxatxita. Erabilpen anitzetarako.

—Danborretik perpendikularki kanpoko moilarantz doan pasabideko harribotean eskailerak kokatu itsasorako sarbidea egiteko (harriboteen ordeez, pareta landu bat kokatuko balitz askoz hobe izango lizateke, baina horrek kostuak asko igoko lituzke). Horrela, herritarrok itsasoa-rekin daukagun erlazioa indartu nahi dugu. Eremu horren erabilpen industrialak (barkuak eta akuikulturara-ko udalak proposatzen duena) bateraezina da aisialdi gune horrekin.

—Moila berria BUKATU, BAINA ORAIN AILEGATZEN DEN LEKUAN, luzapenak planteatutako norabideak kal-teak besterik ez lituzkeelako ekarriko (sarbidea arrisku-tsu bihurtu, portuko uraren regenerazioa zaildu, Mutriku-Deba errepidea arriskuan jarri...).

—Kanpoko moila muturretik moila berriko muturreraino-koa balizatu, motordun enbarkazioak ez daitezen pasa aisialdi eremura.

—Arraun taldearentzat beharrezkoak diren instalazioak moilan transformadorea dagoen eremuan kokatu.

—Ez dugu ikusten pantalanetan egingo den inbertsio publikoa errentagarria izango denik, eta ez dugu uste orain momentu aproposa denik honelako gauzak buru-tzeko.

Pantalanak jartzekotan Kofradi zaharreko moilatik izan beharko lukete sarrera, ez dezagun mugatu etorkizune-ko arrantzarako eremua.

B-Arrantzarako eremua.

Benetako arrantza artesanaren apustua egin, eguneko arrantza bultzatu Ondarroa 12 Milia plataformaren plan-teamenduak babestuz.

Akuikultura eskola betiko piszina aurrean dagoen eskai-lera arranpa eremura mugitu, bide batez, estruktura itsu-si hori deuseztatu eta tratamendu estetiko aproposa

Joseba Iñaki Eleizgarai
masajista eta osteopatia

Tel: 630 788 059 - Konte kalea 22, Mutriku

ARRIETA
AUTOZERBITZUA

Aliprox

J.M. Altzibar etorbidea · 943 60 31 01

eman arranpa berriari, ahal denean eraikin berriak integrazatuz.

Kofradia berria dagoen lekuan eta akuikultura eskolak libre uzten duen eremuan, ekintza berriak burutu: salmenta zuzena, dastaketak, arrain garbiketa ikastaroak umeentzat, arrain identifikazio ikastaroak, sukaldatze ikastaroak...

C- Paisaia ikur bezala landu eta bultzatu.

—Betiko pizkina eta moila berrira arteko asfalto altxatu, azpian daukan adokina berriro azaleratu.

—Moila berri eta Arkugain tartean oinezkoentzat egurrezko pasabide polit bat egin.

—Arrantzaleen egurrezko txabola zaharrak "patrimonio kultural" izendatzeko lanak burutu. Kokatzen diren bi eremuetan mantendu eta berreskuratzeko lanak burutu.

—Ezinezkoa ikusten dugu Arkugain eta Zumalabe arteko betelana, herriko azken "ikurra" mantendu beharko

genuke derrigorrez.

—Balore kulturala daukaten enbarkazio eta tresna desberdinak inbentariatze lan bat burutu, beraien galera ekiditeko.

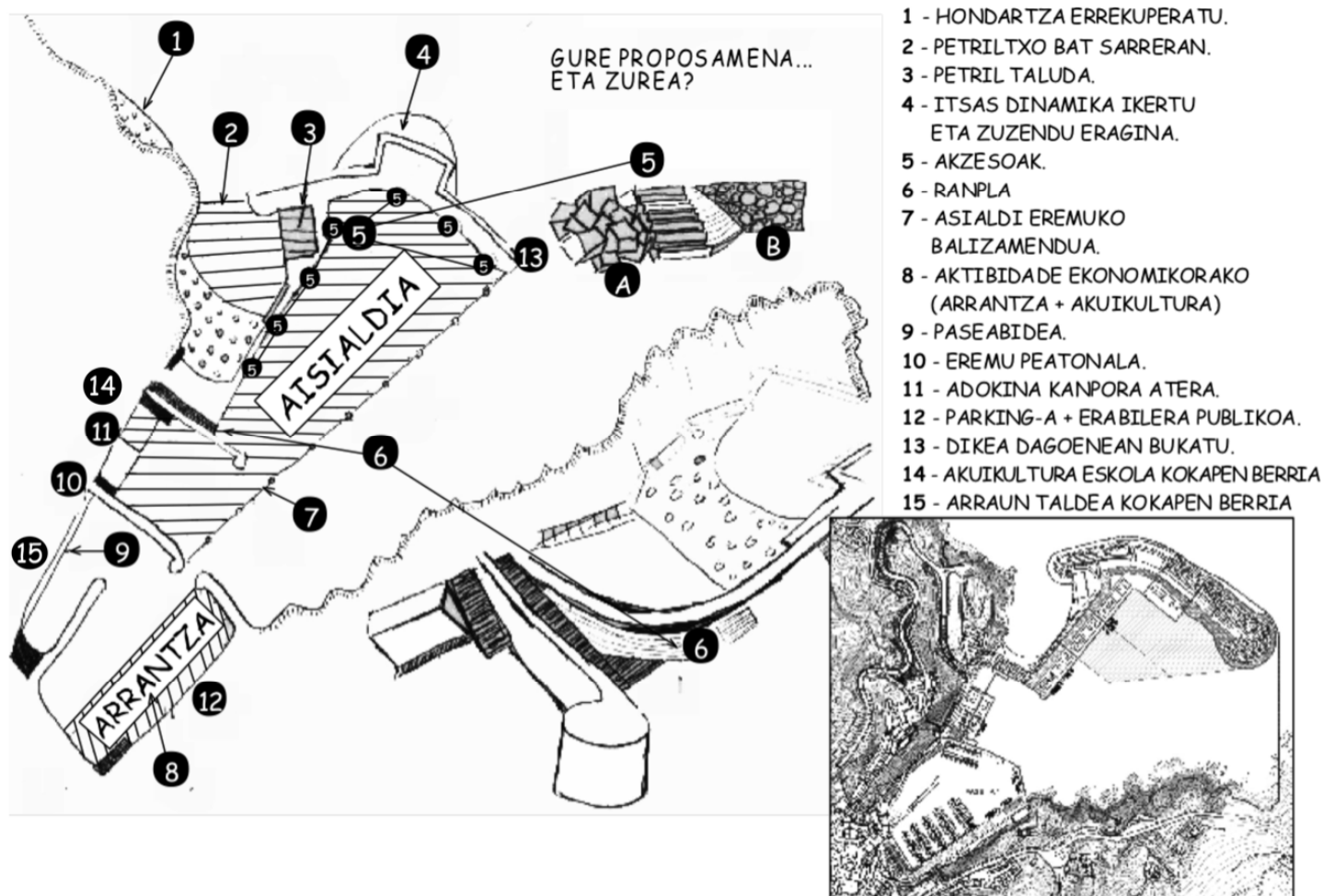
—Akuikultura eraikin berriak portuko arrantzale etxeen estetika kopiatu dezala.

D-Pribatizazioari stop.

—Beste kirol portuetan egiten diren aparkalekuen pribatizazioak ez baimendu.

—Portu barruan igerian egiteko erabiltzen diren eremuak horrelaxe mantendu.

—Kofradi zaharra tabernaren atzean dauden amarreak ez ikutu, ez zaizkigu beharrezkoak iruditzen "pantalan sozialak", Ez baititugu derrigorrezko ikusten. Seguridadea bermatzeko hainbeste irtenbide daude, eta hobe da ez arriskatzea aldaketaren bat "gaizki irten" baino lehen.

**JATETXEA
LANDETXEA**
apartamenduak
*bezeroentzako
aparkalekua*

**eguneroko
menua**

*berezitasuna
txerri txikia
(enkarguz erreta, edo frijitua)*

Laranga auzoa · Mutriku · Tel. 629105733 · luis@pikua.es

SUKALDEKO ALTZARIAK
EBANIZTERIA

OKILA AROZTEGIA S.L.

Txirritxa - Mutriku
Tel. 943 60 40 18 - Faxe: 943 60 31 03

300 LAGUNDIK GORA IZAN DIRA ARNOKO BEDERATZIGARREN IGOERAN

200 lagun oinez eta 135 saltaka. Horiek izan dira Burumendi MTK antolatzen duen Arnoko igoeran parte hartutuenen kopurua. Tartean, 23 mutrikuarrek. Denborarik onena aurten, Oier Ariznabarreta durangarrak egin zuen (01.39.56), eta nesketan, lehena, Uxoia Irigoien izan zen (02.21.37). Mutrikuarren artean lehena, Beñat Zafra izan zen (01.54.04) eta herriko nesken artean lehena, Maite Aizpurua izan zen (02.38.49). Beste mutrikuar batek ere zapaldu zuen podioa, Ladis Velasco izan zen lehen beterranoa (02.01.01).

IRAKURZALETASUNA BULTZATZEKO KANPAINAK BANATU DU LEHEN SARI BEREZIA

Maria Jose Cortes Toro izan da *Irakurri, gozatu eta oparitu* kanpainako lehen sari berezia eskuratu duen herritarra. Cortesek 30 euroko erosketa-txartela jasoko du, kanpaina parte hartzen ari diren hiru liburudendentako baten —Beristain, Virginita eta Sabina— aldatzeko. Maiatzean parte hartu duten 18 lagun artean egin da zozketa. Kanpaina ekainaren 30era arte egongo da martxan, eta ekaineko parte hartzaileen artean ere zozketa berezia egingo da. Informazio gehiagorako Udalaren web orrialdera jo daiteke.

MOILAKO BIDEA EZ DA ITXIKO IRAILERA ARTE

Nasa kaleko atarietan besterik zioten kartelak agertu arren, Lonja Zahararren parean ez da biderik itxiko irailera arte. Kartelen berri izan bezain laster Udala Garraio Azpiegituren zuzendaritzarekin harremanetan jarri ete bere aurkakotasuna adierazi zion. Azkenean obra egiteko uda denboraldia pasatu arte egotea adostu dute.

EMAKUMEEN KONTRAKO INDARKERIAREN AURKA BATU DIRA HERRITARRAK

Ekainaren 5ean emakumeen aurkako indarkeriaren aurka agertu ziren zenbait herritar. Ada Otuya eta Jenni Rebollo gogoan hartuta egin zuten elkarretaratzea. *Emakumeen aurkako indarkeria gehiagorik ez eta Indarkeria matxistari aurre egitea danon esku dago* izan ziren zabaldutako lemak.

KOMIKIXA

Josu Ituarte "Pitxame"ren eskutik

Aurtengo abuztuan Realak bidaiatzeko konpania...

MUTRIKUN ERE MUNDUMOB-A IKUSKIZUN BIHURTU DA

Herriko hainbat elkartek erantzun zioten Mutriku Zer Zabor taldeak egindako deialdiari. Batzuk mundua eskuz esku pasatzen eta beste batzuk dantza koreografiatua eginez parte hartu zuten, eta emaitza polit askoa eman zuen ekimenak.

HERRI BARRUKO AUTOBUS ZERBITZUA HERRITARRENTZAT

Ekainaren 17an hasi da herriko hainbat auzo batuko dituen autobus zerbitzua. Udalak sustatutako proiektuak Anaiartekoen babaesa jaso du, eta herritar guztiak animatu dituzte zerbitzu publiko berria probatzera. Autobusak hamar geltoki ditu: Txanbolingo errotonda, portua, San Agustin, Iriagirre, Goiko plaza, anbulategia, Samikolla, Gabilondo ur-depositoa, Eladio aurreko aldea eta anbulategia. Bidaia batek 50 zentimo balio ditu, abian badaude bonoak ere. Salmenta puntuak herriko hainbat dendetan egongo dira.

Bi hitzetan

EUSKAL ERROMERIAK HARTU DU HERRIA BESTE BEHIN ERE

100 gora lagunek parte hartu dute aurten ere Gure Ametsa dantza taldeak antolatzen duen euskal dantza ikastaroan. Amaieran, ohi duten bezala, erromeria eguna antolatu zuten, eta herriko bazterrak euskal dantzen doinuekin eta pasuoekin bete zituzten.

ARTE TAILERREKOEN ZOZKETA

Mutrikuko Arte Tailerreko kideek, bi pintore ospetsuk, Uranga zarauztarrak eta Treku debarrak, oparitutako bi koadro zozketatuko dituzte. Koadroak herriko zenbait dendetan ikusi ahal izango ditugu irailaren 16an egingo den zozketara arte. Irabazleak bi koadroak eramango ditu.

1961ean Mojategi edo Nobiziadora joan aurreko despedida egunean.

Sor Antonia, Sor Isabel, Sor Hermelinda, Sor Natividad, Sor Pilar, Mª Nieves Agirrezabala, Arantxa Lekube, Arantxa Zubia.

Karitatearen Alabak Mutrikun 133 urteko lanari agur esan beharra

XVII. mendean sortu zuten San Bizente Pauleko eta Santa Luisa Marillac-ekoak Karitatearen Alabak izeneko kongregazioa, 1633ko azaroaren 29an. Parisen ekin zioten lanari, baina geroztik munduan zehar zabaldu dira behartsuekin eta behartsuen alde lan egiteko.

Guk ere hementxe izan ditugu luzaroan gure artean, haur eta gaztetxoek heziketa eta zaharren zaintza-lanak egiten. Baina elkarri agur esateko ordua iritsi da, irailean utziko baitute Mikel Deuna Egoitza bertan ditugun Karitatearen Alabek: Sor Florentina Gomez, Sor Mª Teresa Garmendia, Sor Arantxa Zubia, Sor Carmen Fdez. de Barrena eta Sor Maria Angeles Isuskiza superiorak.

Agur esatea gauza tristea izaten da beti, eta guk nahiago izan dugu historian atzera egin eta gure herrira etorri ziren lehen moja haien inguruko kontuak jakin eta une pozgarri haietan murgildu, eta, bide batez, hainbeste urtetan gure herrian egin duten lana bihotz-bihotzez eskertu.

Noiztik izan ditugu Karitatearen Alabak gure herrian?
1881eko abenduaren 7an sinatu zuten, Madrilen, Karitatearen Alabak Mutrikura ekartzeko hitzarmena. Ramon Beristain joan zen bertara Mutrikuko udalaren izenean hi-

tzarmena sinatzera. Sor Cristina Sarasa izendatu zuten superiora edo ahizpa zerbitzari, eta berarekin batera etorri ziren Sor Catalina Arrue, Sor Josefa Arruabarrena eta Sor Filomena. Baina, agirietan irakuri dugunez, urtebete lehenagotik zegoen Sor Juana Elizetxea ume txikiei eskolak ematen hasita. Beraz, 1880tik izan ditugu Mutrikun Karitatearen Alabak.

Nork eraiki zuen San Migel Ikastetxea eta Ospitala?

Sor Maria Antonia Ibarra Aldazabalek utzitako herentziari esker eraiki ahal izan zen San Miguel. Maria Antonia Deban jaio zen, Domingo Jose Ibarra Lizaranzu (Santo Domingoko bizkondea) eta Maria Francisca Aldazabal Jericaren alaba zen. Fernando Tejeiro Tapia (Villasanteko markes eta Valle de Aguilako konde) jaunarekin ezkondu zen Azpeitira. Haurtxo bat izan zuen, baina berehala hil zitzaion, eta handik gutxira senarra ere bai. Alargundu zenean, ondasun guztiak administratzaile baten eskuetan utzi eta San Vicente Paulekoaren Ahizpen Elkartean sartu zen. Hori 1855. urtean gertatu zen, 32 urte zituela. Moja izateko prestakuntza Madrilen egin zuen, eta gero Zangotza, Elizondo eta Berako ikastetxeetan aritu zen irakasle. Gerora, Habanara eta, ondoren, Filipinetara destinatu zuten Manilako hirian zegoen udal ikastetxearen ardura hartu zezan. Hantxe hil zen, 52 urte baino ez zituela, 1875eko otsailaren 26an, eta Manilako hilerrian ehortzi zuten.

Debakoa izanda, Mutrikuko herriari utzi zizkion ondasun guztiak?

Mutrikuko herriari utzi zizkiola esatea baino zuzenagoa litzateke esatea Debakoek ez zituztela ondasunok hartu nahi izan. Izan ere, Debako herriak izan zuen lehen aukera, baina atzera egin zuten, utzitako dirua ez zela nahikoa izango eta ez zutela konpromiso hori hartu nahi esanda...

Ondoren, berak emandako aginduei jarraituz, Mutrikuko udalari eskaini zioten, eta gustura asko hartu zuten garai hartako agintariek, eskerronez gainezka!

Bere ondasunen administratzailea izan zenak zioenez, Sor Maria Antoniak bizi zela ere beti izan zuen behartsuentzako asiloa eta neskentzako ikastetxe bat sortzeko gogoia, baina liberal eta karlisten arteko gerrak (1872-1876) eragotzi egin zion, eta ezin izan zuen bere asmoa burutu.

Beraz, testamentuan adierazi zituen bere nahiak.

Emakume ikasia zen, eta oso ondo lotuta utzi zituen bere asmoak legearen aurrean. 1863an egin zuen bere lehen testamentua Iruñan, orduan Nafarroa aldean zebilen lanean-eta. Hiru baserri eta eurei zegozkien lursailen jabea zen eta, gainera, diru asko zeukan Madrilin inbertituta, garai hartako 120.000 erreale inguru bai behintzat. Bere asmoak gauzatzeko, lau albazea aukeratu zituen: Jose Antonio Segura (Elgetakoa, abokatu eta notarioa), Jose Domingo Retolaza (Gasteizko Katedraleko apaiza), Miguel Salaberria (Debako parrokoa) eta Francisco Segura (Oñatikoa, Epaitegiko abokatu). Horiexek izan ziren Sor Maria Antoniaren ondasun guztiak bildu eta, Debakoen ezetza jaso ondoren, Mutrikuko udalari eskaini zizkiontenak, neskentzako eskola eta behartsuentzako ospitala egin zezaten. Karitatearen Alabak izan behar zuten horretaz arduratuko zirenak, horixe nahi zuen berak; hala ere, ezinezkoa izanez gero, beste erlijiosa batzuk aukeratzeko eskumena uzten zien bere fideikomisarioei. Manilan zegoela, hil baino egun batzuk lehenago idatzi zituen instrukzio guztiak kodizilo edo gehigarri batean, bere testamentuari eranstea. Hantxe esaten zuen Deban neskentzako eskola bat eraiki nahi zuela, eta Deban ezingo balitz, Mutrikuin egin zezatela.

Ez al zeukan ondasunak lagatzeko beste inor?

Bai, anaiari, anaiaren etxeko bi morroi edo zerbitzariri eta inguruko beste batzuei ere laga zien dirua; kasu batzuetan, alaba zaharrenak eskolara bidal zituzten zela esanda, gainera. Ahal izanda, Karitatearen Alaben eskolara. Garbi agertzen du horrek berak interes eta kezka berezia zeukala neska eskolara joan zitezen. Pentsatzekoa da garai haietan neska gutxi izango zutela ikasteko aukerarik, eta berak horixe bultzatu nahi izan zuen gehienbat.

Nola hartu zuten berria Mutriku?

Mutrikuko udalak eta Ongintza edo Benefizentzia Taldekoek pozez beteta eta eskerronez gainezka hartu zuten berria.

Bazegoen lehendik San Miguel edo Mikel Deunari eskainitako ermitatxo bat herrian —gaurkoa dagoen leku berean—, eta huraxe iruditu zitzaion lekuri proposena ikastetxe eta asilo berria eraikitzeko. Eta halaxe, Gotzainari eskatu zioten hura bota eta bere lekuan karitate etxea, gaixontzako ospitala eta neskentzako ikastetxea eraikitze baimena eman diezaiela. Eta Gotzainak baietza eman zien, beti ere Elizarena izatekotan jabetza.

Gobernadore Zibilar lizentzia eskatu eta egin beharreko lanei ekin zieten, 1880. urtea zen. Juan Jose Belaunzarán arkitektoak egin zituen gaur egun daukagun eskola, kapila (izandakoa) eta ospitala osatzen zuten eraikinaren planoak, eta eraikitzeari ekin zioten. Sor Maria Antoniak utzitako dirutzaz gain, hainbat herritarrek ere eman zuten ahal izan zutena, eta beste batzuek euren lana edo eta mate-

1983an Mikel Deuna Egoitzaren lehen harria ezartzen. Sor Agurtzane Otxoa, Eleazar Arrasate, Don Inazio Orbegozo eta Jontxu Elordi, beste batzuen artean.

rialak eskaini zuten.

Harrezkero, zaharrentzako egoitza berria ere egin duzue...

1983an eraiki zen egoitza berria, eta aurreko etxe osoa eskoletarako utzi zen. Orain bi eraikin daukagu: San Miguel Ikastetxea eta Mikel Deuna Egoitza. 30 urte bete-ko ditu egoitza berriak datorren urtean, 1983ko ekainaren 29an jarri baitzuten lehen harria. Gaur arte, 272 pertsona hartu eta zaindu ditugu gure egoitzan.

Zergatik utzi behar duzue San Miguel?

Gaur egun, gure kongregazioak ez dauka proiektu guztei erantzuteko modurik, bokazioak gutxitu eta erreleborik gabe gelditu garelako. Askok aldatu dira garaia eta gizar-tearen beharrak. Horregatik, gure kongregazioa egiten ari dena da gure benetako premia duten lekuetan indarrak jarri eta ondo babestuta eta bideratuta dauden etxeak utzi. Iruditzen zaigu guk hemen, San Miguelen, hainbeste urte-tan egindako lanak jarraipena eta babesa izango duela, eta uzteko moduan gaudela.

Noren eskuetan gelditzen dira orain Mikel Deuna Egoitza eta San Miguel Ikastetxea?

Mikel Deuna Egoitza irabazteko asmorik gabeko fundazio pribatua da, "sin ánimo de lucro" esaten dena, eta junta batek zuzentzen du. San Miguel Ikastetxea, berriz, nahiz eta bere irakasleen artean mojarik izan ez, Karitatearen Alaben titularitzapean dago, eta San Vicente Paulekoren hezkuntza proiektuari jarraitzen dion ikastetxea da.

ITSAS AZPIAN ERE MUNDUA IGORRENTZAT

Igor Narvaezi umetatik datorkio itsasoarekiko zaletasuna, lehorrekoa izan arren. Gogoan du umetan Mutrikura uda pasatzera etortzen zenean orduak eta mezak ematen zituela haitzetan eta putzuetan. Egun, Mutrikun kokatu du bizimodua, eta lanak libre uzten dion denbora urpean ematen du. Badira bederatzi urte Euskadiko txapelketan parte hartzen duela, aurten ere ez du hutsik egin.

Noiztik itsasorako grina hau?

Txiki-txikitik eduki dut itsasoarekiko zaletasuna.

Gurasoekin etortzen ginen uda pasatzera eta nire ordurik gehienak haitzetan eta pu-tzuetan ematen nituela esan dezaket, arrantzan eta urpean, arrainak ikusten. Hamahiru urterekin hasi nintzen arpoiarekin arrantzan Aner, Jesus, Juanmi, Antonio, Martin, Aitor, Asier... Haiek bai udak! Betitik gustuko izan dut ur azpiko mundua.

JARRI-TOKI Jatetxea

- Eguneko menua eta karta
- Familia giroko bazkariak
- Enpresa bazkariak
- Ezkontza, bataio, Jaunartze...

Tel. 943 60 32 39 MUTRIKU

Pol. ANTZOMENDI - Galdona bidea
MUTRIKU ☎ 943 60 31 86

gorritxuautoak@hotmail.com

Zein ingurutan ibiltzen zara?

Normalean, kosta inguruan ibiltzen naiz. Uda aldean sakonera handiagoko itsasoan ere ibiltzen naiz, hamabost-hamasei metroko sakonean. Txaluparekin atera eta egokia ikusten dudan tokian gelditzen naiz, baina gehienetan kostaldeko uretan.

Zer topatzen duzu hor behean?

Muxarrak, itsaskabruk, olagarro batzuk, dentoiren bat, urreburuak, lupinen bat edo beste... Lehen esan bezala, hamairu urterekin hasi nintzen urpeko arrantzan eta ordutik hona asko gutxitu da arraina. Arrainak bezala olagarroak, karramarroak edo mariskoa ere asko gutxitu dela esango nuke. Nik uste dut urteetan egon den arrantza mugagabearen errua dela. Bestalde, uste dut orain itsasoak lehen baino kutsadura gutxiago duela.

Zenbat metrora ibiltzen zara?

Hamar metrotik hamabost metrora. Apnea arrantza da nik egiten dudana, hau da, arnasa bidezkoa. Arnasa hartu eta urpera sartu. Minutu bat edo bi egin eta kanpora. Kanpoan berriz ondo errekupe ratzea oso garrantzitsua da berriro murgiltzeko, gero eta sakonera haundiagoan sartzeko.

Pazientzia handia eskatzen duen kirola izango da, ala?

Bai. Batzuetan ordu asko eman arren, agian, arrain bakarrarekin lehorreritzen naiz. Eguraldiak eta itsasoaren egoerak zerikusi handia du.

Eta zer egiten duzu harrapatzen duzun arrainarekin?

Banatu, oparitu eta, beste batzuetan, afariak antolatu.

Urpeko arrantza egiteko zein baldintza bete behar da?

Lehenengo lizentzia edo baimena atera behar da eta horretarako federatuta egon eta osasun-azterketa bat pasa behar da, derrigorrez. Sasoi aproposik badago arrantzarako? Urte osoan ahal da arrantzatu. Sasoi batean arrain mota batzuk daude eta beste batzuetan beste batzuk. Arrainek udaberri aldean izaten dute errunaldia, eta kostaldera etortzen dira arrautzak botatzera.

Eta kontrolik badago?

Niri ez zait asko tokatu, baina badakit Orion eta Donostia aldean batzuetan kontrolen bat tokatu dela, lizentziak eta abarrak eskatzeko. Bizkaia aldean ere bai. Guk egunean bost kilo arrain harropa dezakegu. Askotan, gutxiagorekin etortzen gara lehorrera. Negu honetan ez dut lupin bat bera ere ikusi.

Noiz da zure gustuko sasoia?

Niri negua gustatzen zait gehien. Jende gutxiago ibiltzen da eta lasaiagoa da dena. Ura hotza egon arren, nahiago dut. Esango nuke gero eta jende gehiago dabilela honetan. Gizonezkoak batez ere, neska bat edo beste ezagutzen dudan arren.

Kirol gogorra da?

Bai, gehienbat hotzarekin. Ez nizuke esango arrisku kirola denik, baina ondo prestatuta joan ezean, susto bat baino gehiago hartu dezakezu. Fisikoki ondo egoteaz gain, itsasoaren egoera ere ondo aztertu behar izaten da. Ez diot beldurrik itsasoari, baina bai errespetoa. Susto bat edo beste hartua naiz, eta asko ikasten da horietatik. Txapelketetan, berriz, sailkapenetan lau orduz, eta finaletan bost orduz, bi egunez jarraian egoten gara uretan, eta ez da txantxetako. Entrenamendurik onena ura egitea izaten da. Askotan gogoratzen dut zela laguntzen zidan Txema Talaixerok nire lehenengo Euskadiko finalak prestatzen, orduak joan eta orduak etorri, txalupa gainean... Haiek bai momentu onak, txapeldun!

Nolakoa da Euskal Herriko maila?

Oso maila ona daukagu hemen. Munduko txapelduna euskalduna izan zen, Kantauri aldeko arrantzan oso onak eta erritmo handikoak. Ni ere hauekin ibili arren, nire maila apalagoa dela esango nuke.

Zein itsasotan ibilia zara?

Euskal Herritik kanpo, Azoresen, Normandian, Bre-tainian, Costa Rican, Kanarietan, Madeiran... Leku horietako arraina desberdina da. Leku bakoitzak bere arrantza du, eta bertakoak dira arraina non dagoen gehien dakitenak. Urazpiko mundua da nire zaletasunik handiena, eta ahal dudan guztian egin nahiko nuke.

MUTRIKUKO TANATORIOA

Ntra. Sra.
de Begoña
EHORZKETA

Iriagirre z/g

Tel.: 646 351 352 - 943 60 47 78
943 20 10 95 (24 ordu)

Camping

Galdona

JATETXE ETA ERRETEGIA
Galdona Baserria

Tel. 943 60 35 09 MUTRIKU

San Pedro jaixak, lehen

Jai haundixak izaten ziran lehen Sanpedruak. Hiru egunetan ospatu ohi ziran: San Pedro bezperia, San Pedro eguna eta San Pedro txiki eguna. Batez ere mariñelek ospatzen zitxuen. Zer dala-eta? San Pedro, Galileako arrantzalia izan zan, hortik mariñelek zaindarizat hartzia. Eta hori gitxi

balitz Mutrikuko arrantzalien kofraixak ere *San Pedro* izena dauka.

San Pedro egunian, goizetik danbolintxeruek kalerik kale herrixa alaitzen zeuen. Egun hortan prozesua egitzen zan, lehelengo San Pedoren irudixa erematen zan eta atzetik Maria Madalenarena. Udaletxian, udal agintarixak eta kofraixako arduradunak alkartu, eta handik Mutrikuko banderia eta kofraixakua hartuta eleizara juaten ziran, danbolintxeruek lagunduta. Goizeko 10etan izaten zan meza nausixa. Aurreko bankuetan, alderdi baten udaletxekua (alkatia eta zinegotzixak) jartzen ziran eta beste alderdixan kofraixakua (idazkarixa, *kabomarra...*). Mezia amaitxutakuan *dantza-aurria* egoten zan. Gero, kofraixakua eta udaletxekua alkarrekin bazkaltzen zeuen. Arratsaldian, Beheko plazan, mariñel zaharrek dantzaz egiten zeuen.

San Pedro txiki eguna poz haundiz gogoratzen deue edade batetik gorako mariñelek. Txistu-danboliñak kalerik kale, meza nausixa eta amaitxutakuan portuan ur-jokuak: *estropadak edo regatak*, txibixatan ibiltzen ziran potiñetan, ontzi bakoitzian lau lagun; batzuetan Alkolea muturrian ipintzen zitxuen balizak eta kontxa bixen erditxik bertaraiñon juatia zan kontua, beste batzuetan kontxa barruan 3 edo 4 buelta egin bihar zian... geruagokuak dira trainerillak. Kontxa barruan *tiña-karrerak* ere izaten zian, bertan lagun bakarra sartu eta zingan egitzen zian. *Igeri-karrerak* ere politxak izaten ziran, Astilleroko moillatik Kofraixako moillarañe egiten zitxuen. Grasa emandako *kukañak* ere ezin zeikezen faltatu, han ibiltzen ziran gaztiak banderia nork hartuko.

Jakin degunez *paitxak* berri samarrak dira Mutrikun, azken 20-25 urtekuak. Biharbada mutrikuar askok ez deue jakingo sasoi baten *antzarrak* egoten zirala Mutrikuko portuan. Bai ba, Lekeitxion egiten dan horren antzekua. Kontxa bixen erdixan jartzen zan sokia, Moillaberritxik Astilleroko moillara. Poleak ipinitxa jentia ibiltzen zan teinkaka. Arriskutsua zala eta

galdu egin zan ohitura hori. XX. gizaldixaren erdialdian galdu bazan ere aspalditxik datorren kontua da. 1801. urtian 6 antzar ekarri zitxuen Mijotik. Kofraixak ardau bidez saritzen zian antzarrei lepua moztutzia: “20 azumbres de vino que se despacharon entre la gente de las dos lanchas que degollaron los gansos”. 1814an 160 errial gastatu zitxuan kofraixak “por 8 gansos para el mismo día de San Pedro chiqui”.

San Pedro txiki egunian eguraldi ona egin ezker mariñel asko, neska-lagunarekin batera, Leizarren aldera juaten zan, kantak esaten doan bezela: “Leizarrena juan eta ondo merendatu...”. Egun haxe aproposa izaten zan bikote gaztiak potiñian pasiatzeko hona eta hara, itsasua bare baldin bazauan *Kristozulo-ra* juaten ziran, toki ederra zan-eta.

1808. urtera arte San Pedro txiki egunian mezia egoten zan San Pedro ermitxan. Gero, Kofraixak ardaua, ogixa, gaztaia, txokolatia, etabar banatzen zitxuan San Pedro ermitxaren ondian, “en el prado de Sn Pedro, el día de Sn Pedro chiqui, segun costumbre”. 1809. urtetik aurrera ohitura zahar hori portu inguruan egongo zan San Pedro ermitxa horretatik San Migel ermitxara pasau zan.

Gabeko 12etan amaitzen ziran jaixak. Ordu hortan mariñelak itsasora ertetzen zeuen. Urtiekin, poliki-poliki sanpedruak galtzen juan zian. Atunetara juateko gero eta lehenago itsasoratzen ziranez indarra galtzen juan ziran eta akabo *sanpedruak*. Irakurri, konparaziotarako 1931ko ekaiñaren 27ko *Euzkadi* egunkariak zakarren berrixa: “Emengo txalupak bat ez besitiak irtenak dira urtero bezela egaluze billa Asturias aldera...”.

Sua eta dantzak San Pedrotan

Mijua baillarako baserritxarrek esan digunez orain dala urte batzuetara arte urteko lau egunetan biztutzen zan sua etxe aurrian: San Juan bezperan, San Juan egunian, San Pedro bezperan eta San Pedro egunian. Itxura danez, kalia ere biztutzen zan sua San Pedrotan: 1807ko kofraixako kontuen liburuan hau irakurri leike, “100 reales pagados por el importe de una lancha que se quemó en la plaza por las fiestas de San Pedro”.

Bai San Pedro egunian, bai San Pedro txiki egunian dantzariak egoten ziran. 1822 urtian irakurri geinke 52 errial ordaindu zakuezela “a los mozos de *espata-danza* por San Pedro Chiqui”. Urte berian “los bailarines de *jorraidanza*” aitxatzen dira. Oraindio ere askok goguan eukiko ditzue orduko *ezpata-dantzia* eta *zargi-dantzia*.

Josu Larrañaga Arrieta

Gure errotak

Otsuakua errota eta Berriatua familia

Mutrikuar askok jakingo ez duten arren Artzainerrekan gora jarraituta, Goixakua eta Zelaikua erroten artean *Otsuakua* izeneko errota egon zen. Gaur egun, errekarren eskuinaldean, bere sasoian bi errotarri eduki zituen erroteren aztarnak baino ez daude. Errekan gora eginda *aldapara* edo kanalaren zatitxo bat ikus daiteke. Hori baino ez.

Aspaldikoa da errota hau, izan ere aurkitu dugun lehen aipamenak 1527 urtera garamatza. Daukan izen bitxi horrek ez du zerikusirik gure mendietatik aspaldi desagertu zen otsoarekin. Garai hartako (XVI. mendea) pertsona izena du oinarrian: *Otsoa*. Gaur egun abizen bihurtuta darabilgun *Otxoa*, hain zuzen ere. Gauza jakina da askotan Euskal Herri luze-zabalean jabearen izena hartzen duela etxeak, Mutrikun ere horrelako adibide ugari dago. 1556 eta 1580ko dokumentuetan “molino de Ochoa Sebastian” agertzen zaigu. Errota honen jabea Ochoa Sebastian de Berriatua izan zen. Eta gizon hori hil eta gero ere (1605ean) izenak iraun zuen, gaur egunera arte.

1620. urtean “molino de Ossoa” irakur dezakegu. 1628tik aurrera ordea, euskarazko forma agertzen da, hainbat aldaerarekin: *Osoacoa* (1628,1688,1693, 1716,1723), *Osoacoa* (1705), *Osoacua* (1775), *Osocoa* (1755), *Osocua* (1825), *Osuacoa* (1818,1825), *Otsuacua* (1811), *Otsoacua* (1811), *Otzuacoa* (1847)...

1693. urtean Domingo de Ansorreguik Lorenzo de Ainzuriçari eman zion errentan errota hau 7 urterako, urteko 11 anega gari eta 3 kapoiren trukean. Etxe inguruko sagasti eta intxaustietako sagar eta intxaurrak erdibana.

1705ean Antonio de Yrameteguik eta Maria de Ainzuri-

zak hartu zuten errentan, 9 urterako. Urteko prezioa: 11 anega gari eta 4 kapoi. Sagarra eta intxaurre aurreko errenta-kontratuan bezala erdibana. Kontratu honetan jabeak errotarako beharrezkoak ziren zenbait gauza utzi zizkion. Besteak beste, alea eta irina eramateko asto bat (“un jumento...”) eta zenbait tresna: “una sogá de guindaste, dos palancas de fierro maior y menor, un martillo, otro arpico...”. Azken hori euskarazko hitza da: *harpiko*. Harria lantzeko tresna (trintxa), hain zuzen ere.

1811. urtean Maria Antonia de Yturbek etxea eta errota errentan eman zizkion 9 urterako Francisco de Echanizi, Leizarren aldeko lursail batzuekin batera. Urteko prezioa: 17 anega gari, 44 erreal, 4 kapoi eta 4 oilanda. Produktu bakoitza emateko data ere zehazten du kontratuak, garia abuztuan, dirua Santu Guztien Egunean, oilandak Magdalena egunean eta Kapoiak Gabonetan.

Aita Barandiaranek, Mutrikuko hainbat erroten berri eman bazuen ere, ez du aipatzen Otsuakua 1927an. Seguraski ordurako ez zuelako ehotzen. Antxon Aguirre Sorondok ere ez zuen jaso 1988an argitaratu zuen Gipuzkoako errotei buruzko lan mardulean (“Tratado de Molinología”).

Berriatuarrak

XVI.-XVII. mendeetan errota gehienak jauntxoaren esku zeuden. Honen adibide izan zen Berriatua familia. Gora-go esan dugun bezala Otsoa Sebastian de Berriatua izen handiko gizona izan zen Mutrikun. Urte luzez (1545-1594) gure herriko eskribaua izan zen. Mutrikuko prokuradorea ere izan zen.

Bere aitonak izen berbera izan zuen, Otsoa Sebastian de Berriatua. Merkataria izan zen eta ez nolanahikoa, izan ere XV. mendearen amaieran garai hartan Gipuzkoan egon zen etxerik altuena eraiki zuen. Behar bada izena entzunda ezagutuko duzue: Berriatua torrea edo Sulengoa.

Berriatuarrenak izan ziren XVI. mendean Arbelaiz eta Amieta errotak.

Javi Castro eta Josu Larrañaga

Ekonomiaren olatuak alde ez dau den une honetan, ausart jokatzeko ari dira Idoia Mendizabal Arrizabalaga eta Naiara Txurruka Artamendi.

Mutrikuko baserrietako lehen-gai eta produktu naturalekin egin-dako mermeladak era txukunean jarri dituzte merkatuan, bezeroen aho sabaia gozotzeko. Ez dute hain erraz izan orain pare bat urte sortutako ideiak bideratzea; eguneroko jardun eta tinkotasunarekin lortu dute euren enpresa-txoa irekitzea. "Ondare" izena jarri diote eta Kanteratzeko errebueltan dago.

Ezertan hasi baino lehen, zein da zuen produktua?

Oraingoan, mermeladak. Mermeladak prestatzen ditugu herriko eta hurbileko produktuekin. Aurrera begira, barazki kontserbak ditugu helburu.

Nola bururatu zitzaizuen honetan hastea? Eta noiz?

Orain pare bat urteko kontua da. Lanean ari ginen, Idoia Azaro Fundazioan, eta ni —dio Naiarak— Lear-tiker-en elikagaien arloan. Biok ditugu elikagaien inguruko estudioak: Elikagaien Zientzia eta Teknologia eginu nuen nik, eta Idoiak Elikagaien Industria, batetik, eta Administrazioan Masterra bestetik. Lagun artean elkartzeko ginen, behin eta berriro aipatzen zidan: Zerbait egin behar dugu! Enpresa bat eraiki behar dugu bion artean! Garbi agertzen zidan

Idoia bere enpresari-senak markatzen zion bizitzarako ildo.

Halako batean, serio demonio, biok bakarrik, hasi ginen aztertzen nondik eta nora bideratu gure indarrak. Ideia pilo bat bururatzen zitzaizkigun, gehiegi agian, baina poliki-poliki jabetzen joan ginen ezin genuela laino-mailan ibili, eta zehazten eta mugatzen joan ginen gure asmoen esparrua. Argi geneukan puntuetako bat zera zen: tokian-tokiko eta sasoi-sasoi lehengaiekin egindako produktuen kontsumoa bultzatzen saiatu behar genuela. Tokian-tokioa bultzatzean: hurbileko ekonomia indartzen lagundu, baserriarren aktibitatea indartzen ahalegindu, bertako produktuak kontsumitzean ingurumenean eragin negatiboak gutxitu, eta abar luze baten eragingo genuela.

Bakarrik egin al duzue ibilbidea?

Ideia garatu arte bakarrik jokatu dugu. Bagenuen maila bateko ezagutza merkatu zein produktu aldetik gure ikasketei eta egindako lanei esker, eta horrek erraztu egiten zuen gure nondik norakoa, baita eza-gutzen genituen enprekin harremanetan jartzea ere. Behin erabaki ondoren Debabarrena izango zela gure esparrua eta bertako lehengaiekin egin behar genuela lan, batik bat, mermelada eta antzeko jakiak prestatzen, Azaro Fundazioarekin jarri ginen kontaktuan, eta euren aholkularitza eta tutoretza izan dugu ekonomia-finantza plana prestatzeko eta merkatu azterketa egiteko, Yanoba Mariezkurrena mutrikuarren eskutik. Produktu-alorra geuk landu dugu beste zenbaiten esperientziaren berri jasota.

TELEFONOAK:
943 60 32 56
943 60 30 16
MUTRIKU

LEA-ARTIBAI
Hileta zerbitzuak - Beilatokia

MUTRIKU Tel.: 943 60 41 20

ONDARROA: Arta Bide, 24 - Tel.: 946 830 960
Mug: 659 879 268

Zeintzuk izan dira jaso dituzuen aholkuetatik bereziki kontuan izan dituzuenak?

Bi aholku eman dizkigute nagusiki: produktu ezberdinaren beharra, inguruko merkatuetan dagoenarekin diferentzia izango duena batik bat, eta, bestetik, beti bezeroei begira jokatzekoa; adi egoteko horien gustu eta nahiei, galdetzeko, eta prest egoteko erantzun egoki bat emate aldera. Horregatik, Ondare produktuetan aurkituko duguna zera da: herriko edo oso-oso hurbileko lehengaiak —euren jatorria etiketatetan azaltzen dugu— eta artisau lan eta transformazio natural bidez zuzenean bezeroen esku jartzea. Ondoren, demandak eta jasotzen ditugun aholkuek aginduko digute. Benetan interesatzen zaizkigu aholku horiek: zein produktu, zapore, formatu... Orain arte, proba batzuk egin ditugu herriko dendetan, eta iritzi mordoxka jaso dugu, adibidez, azukre kopuru murriztagoarekin egitearena —light produktuen—. Bihotzez eskertzen ditugu, eta batzuei bide eman badiegu ere, ahaleginetan ari gara besteekin.

Enpresa sortzean, oztopo asko gainditu behar izan al duzue?

Hemen bai sortzaile-sena proban jarri behar izan dugula! Mantsoa iruditu zaigu betebeharren ildo jarraitzea. Sanitate aldetik, ondo jantziak geunden araudi eta helburuez, eta txostenak ondo argumentatuta bete ondoren, ez dugu oztoporik izan baimenak lortzeko. Administrazio-kontuak aurrera eramatea gertatu zaigu luze: leihatilatxo askotatik igaro beharra eta lizentziak zein erantzunak jasotzea guk nahi eta espero genuen baino askoz ere mantsoago joan da. Ekintzaile berriei begira programa bat egitekotan omen dira, administrazioan bidea errazteko, baina guri ez zaigu tokatu.

Non kokatu duzue zuen enpresa?

Futbol zelaiko errebuelta parean, telefonika etxearen alboko etxapean. Jarrita daukagu letreroa ONDARE izenarekin, eta nahi duenak badu hara hurbiltzerik ezagutu gaitzan. Ekainaren 7an inauguratu dugu.

Enpresa jarri duzue, lana egin, eta zailena falta zaizue: saltzea. Nola egingo duzue?

Salmenta esparrua Debabarrena eta Mutrikutik hurbil gelditzen diren Artibai bailarako herriek osatzen dute. Mutrikura ez ezik, gure produktuak inguruko

azoketara ere eramango ditugu, eta elikagai dendetan ere ikusiko dituzue. Gure enpresara zuzenean joan nahi duenak ere, izango du aukera bertan eros-teko.

Geu izango gara partiketa arduratuko garenak, astean behin-edo gure bezeroei zabalduz. Interneten webgunea sortzeko asmotan gara, eta beste bide bat izango dugu hori ere.

Gure produktuak gourmet edo delicatessen ukitua duenez, ostalaritza, kanpin eta kafetegiak ere gure salmenta esparruan nahi genituzke.

Zer gehiago azaldu nahi zenukete?

Ez genuke aukera hau utzi nahi gure eskerrik beroenak eman gabe lagundu diguten guztiei. Baserritarrengana azaldu garenean, abegi onaz gain, animatu eta erraztasunik handienak eman dizkigute. Izenak aipatzen hasiko bagina, ez genuke nahiko lekurik, beraz guztiei eskerrak. Bestetik, nola ez, familia, lagunak, Yanoba, Azaro Fundazioa, Garbiñe eta, ia urte betez, gure produktuak ezagutzera eman dituzten Sabina, Arrizabalaga harategia, Arrieta autozerbitzua, Mila frutategia eta Txalaparta. Baita Ondare produktuak kontsumitu, eta, honela, Ondare sortzen laguntzeaz gain, herriko produktuak kontsumitzen dituzuenoi. Eskerrik asko denoi! Eta ezin ahaztu gurekin une oro bere jakintasuna eta lanerako ahalmena oparitzaz jardun duen amona Maritxu: Eskerrik asko, amona!

Harpide egiteak saria du

Egin HITZAren harpidedun apirilaren lelik maiatzaren 31ra arte eta jaso

Basoa banaketak eskainitako 3 ardo botila OPARI

HITZA,
euskarazko bertako informazioaren leihoa

Harpidedun egiteko

Deitu: 902 82 02 01
(beteleko datuak ez dira beharrezkoak)

Idatziz: harpidetza@hitza.info
(bidali: Martin Ugalde Kultur Parkea z/g, 20140 Andoain (HITZA harpidetza))

Beharrezkoa da datu guztiak betezea

izen-abizenak: _____

etx. _____

Sanbidea: _____

Salbeteaguna: _____

Helbidea: _____

Posta elektronikoa: _____

Posta elektronikoa: _____

Kontu zerbakia: _____

Zure establezimenduaren berri mutrikuar guztiei emateko...

KALAPUTXI

Luardo etxea, behea · Barrenkale, 12 · Tel. 635748393
kalaputxi@topagunea.com

Zer pentsatzen dute gure ikasleek?

Nola enteratu zinen hemengo ikasketa eskaintzaz?

Mutrikuko Institutuko hainbat ikasle ohiek euren esperientzia Institutuan aberasgarria izan zela komentatu zidaten, horregatik, zikloa bertan egitera animatu nintzen.

Zer iruditu zaizu “Administraritza eta Finantzak” zikloa?

Oso ziklo interesgarria iruditu zait bai lan munduari zein egunerokotasunari begira. Ikasgai asko lan munduari zuzenduta egon arren, egunerokotasunean balio handia dute, hau da: errenta aitortpena nola egiten den jakitea, kurrikuluma egitea, zein mailegu den komenigarriena, interesak kalkulatzeko jakitea, amortizazioak, zoritxarrez gaur egun albiste-gietan krisiaren inguruan agertzen diren hainbat berri ulertzea...

Zer izan da gehien gustatu zaizuna? Zergatik?

Ezingo nintzateke irakasgai bakar batekin geratu, denak oso garrantzitsuak iruditzen zaizkidalako. Oso ondo dago enpresa simulatuaren irakasgaia, bertan lan munduan barneratzen zarela, ez dago alde handirik simulaziotik errealitatera. Enpresa proiektuarekin ere asko ikasi nuen, ikasitako guztia bertan irudikatu behar nuelako eta pen-tsatu baino hobeto moldatu nintzen konturatuz ikasitako guztia aplikatzeko gai nintzela.

Zaila al da aldi berean ikasi eta lan egitea?

Institutuan hasi nintzenean, lehen aipatu dudan moduan, familiako enpresa proiektua martxan jarri behar genuen, orduan nire ikasketak arratsaldean lana egitearekin konpaginatzera behartuta ikusi nuen nire burua. Enpresa berri bat martxan jartzeak lan handia dakar eta ordu asko ematen nituen etxeko proiektu hori aurrera eramaten. Bestalde, egunero Eibartik Mutrikura joan behar nuen eta joan etorriarekin 2 ordu ematen nituen autobusean. Niretzat ez zen batere zaila izan, irakasleek nire egoeraz jabetu zirelako eta ondorioz, behar nuen laguntza eman zidatelako.

Leire Azpiazu - Administrazio eta Finantzak Zikloa

XXY baino XXX!

Egun on guztioi! Orain dela egun batzuk nire alaba ikusi nuen helduentzat diren filme horietako bat ikusten zegoela... Biok geratu ginen momentu batez hitzik gabe, elkarri begira,... 15 urte besterik ez ditu... zer egin dezaket? Berarekin hitz egin beharko ote nuke?

Tira, hasteko, imajinatzen dugu “helduentzat diren filme horietako bat” esamoldeaz pornografiaz hitz egiten ari zarela eta, seguruenik, lehen aldia izan dela alaba horrelakoak ikusten harrapatu duzula (sortu dizun harriduragatik).

Ez dakigunez zein den zuen etxean erotikarekiko erakutsi ohi duzuen jarrera, hainbat aukera eskaintzen saiatuko gara.

Hasteko, zerk harritu gaitu? Larritasun gune bakoitzak erantzun desberdinak baitakartza. Batzuen ardura izan daiteke beraien seme-alabak erotika duten gizaki gisa aurrez-aurre ikustea. Alegia, jada “gure txikiek” ere desiraren arloan beraien mundua eraikitzen dihardutela jakitea. Ondorioz, gehiago larritzen gaituzte erotikara lotzen ditugun horiek guztiek, gertakari konkre-
tuak baino.

Umeak a-erotikotzat jotzen dituen ikuspegi batean kokatzen bagara, zaila izan daiteke seme-alabek ematen duten aldaketaz kontziente izatea, baina ez dago atzerapausurik emateko aukerarik, eta bizitzaren aro hori ere kudeatzen trebatu beharra dute gurasoek!

Beste kasu batzuetan, larritasunak ez du hain orokorra den gai honekin loturarik, eta pornogra-

fiaren kontsumoaren inguruan zentratzen da. Kasu horretan, gogoratu behar dugun lehena zera da, pornografia tresna hutsa dela eta horretara jotzeko arrazoiak eta hortik ateratako ondorioak anitzak direla.

Agian, klasekideen artean zurrumurruek entzun ditu, eta kuriositatea piztu zaio, curiositate orokorra edo erotikoa; agian, gustuko du kitzikagarri gisa horrelako filmeak ikustea; agian, “teknika berriak eta hobeak” ezagutzearen asmoarekin jo du horretara,...

Hortaz, hitz egiteko erabakia hartuz gero, garrantzitsua da zuen larritasuna eta aipatutako arrazoi aniztasuna begi bistaz ez galtzea, gure mezua argi egituratzeko.

Horretaz gain, familian ohikoa izan den formatuan hitz egitea da garrantzitsua, beti ere izendatze edo esamolde familiarretan galdu gabe eta ahalik eta argienak izanik. Alegia, zuen ohiko “papera” aldatu gabe baina ahalik eta hizkerarik zuzenena (teknikoena, esan genezake) erabiliz.

Azken batean, helburua zera izan behar da: transmititu nahi dugun hori guk hoberen transmitituko dugun formatuan transmititzea; batzuetan, horretaz hitzik ez egitea tentsioaren isladatzat joko dugu; beste batzuetan, lasaitasuntzat...

Izan ere, isiltasuna ere aukera bat izan daiteke, zuen alabak bere zalantzak argitzeko bideak badituela eta zuen etxeko estiloa horrelakoez hitzik ez egitea dela baderitzozue. Batzuetan, ezinezkoa zaigu hartzaile izango den horrekiko dugun harremanagatik (guraso eta seme alaben artekoa, lagun artekoa,...) erotikaren inguruan gustatuko litzaigukeen lasaitasun edo ulerkortasunaz hitz egitea. Ondorioz, nahiago dugu zalantzak argitze lana beste batzuen eskuetan utzi.

Bukatzeko, zuen estiloa edozein izanik ere, badugu erabil daitekeen gomendio bat. Diozunaren arabera, zure alabak pribatutasunerako nolabaiteko beharra du, ez dakigu pribatutasuna erotikaren eremukoa soilik den ala ez. Baina, seguruenik, edozein dela ere bere pribatutasun-behar horren eremua, atseginez aurkituko luke berak. Eta hori lortzeko nahikoa duzue atea jotzeko ohi-tura hartu eta bakarrik egoteko denbora luzatze-arekin!

ixasexualitateskola@gmail.com

ARAIA
Maiatzaren 4an
8 urte bete zenituelako. Aita eta amaren partez muxu handi bat.

LARRAITZ
Zorionak Poxpolin! Etxeko danon partez matxo haundi bat.

PAULA
Zorionak amona! Bihotz bihotzez Eukén eta Ametsek.

MIKEL
Zuk bai sasoia! Segi holaixe egurra ematen. Taldeko guztion partetik Zorionak.

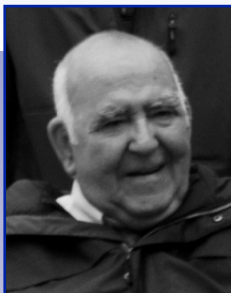
JABI
Zorionak mister! Nundik habil oraingoan ere? Hegazkina utzi eta...Ondo pasa!!

MIREN
Bi muxu Gari eta Urkok.

JASONE
Zorionak zure 9 urtebetetzean. Jarraitu neska jatorra eta alaia izaten. Mila muxu etxeko danon partez.

NARKIS
Zorionak aitxona! muxuak denon partez.

HIRUKOTE
Mila kilo zorion zuentzako, zaintzako guztion partez. Ondo ondo pasatu!

M. BELEN eta M. BLANKI
Zorionak!

ERITZ eta HODEI
Zuen urtebetetze egunak, ekainaren 4an eta 10ean, ondo pasatuko zenituztelakoan, muxu bana etxe-koen partez.

OSKITZ eta RUFINA
Zorionak bikote!! ondo ondo pasa zuen egunean. Bat ekainak 14an ta bestea ekainak 23an. Mila kilo muxu bixontzat denon partez baina bereziki Iraiden partez.

ileapaindegia

Sabanika kalea, 1
Mutriku
Tel: 943 603 945

Hondartza kalea, 13
Deba
Tel: 943 19 27 00

KORPUS EGUNA 1953

Zutik: Miren Agirregomezkorta, Sorkunde Zelaia, Zorion Basterretxea, Fidelita Alberdi.

Belauniko: Mari Tere Lekube, Dorita Uranga, Izaskun Agirre.

Umeak: Maria Rosario Goenaga, ...

ANSORREGI

Oinetakoak

Erdiko kale, 9 - 943 60 33 42

IÑIGOBELÉN
konde 3 - tfnoa. 943603701

argazki lanak
erretoke digitala
diseinu grafikoa
fotokopiak zuribeltzean/koloretan

euskal preso eta iheslariak etxera

ZAINTZAKO BOTIKAK**EKAINA: Gaueko 10ak arte.**

17tik 20ra Otxagabia
 21etik 23ra Apraiz
 24tik 27ra Burgoa
 28tik 30era Zalduegi
 (zapatu goizian Otxagabia)

UZTAILA: Gaueko 10ak arte.

1etik 4ra Apraiz
 5etik 7ra Otxagabia
 8tik 11ra Zalduegi
 12tik 14ra Burgoa
 (zapatu goizian Apraiz)
 15etik 18ra Otxagabia
 19tik 21era Apraiz
 22tik 25era Burgoa
 26tik 28ra Zalduegi
 (zapatu goizian Otxagabia)
 29tik 31ra Apraiz

Gaueko 10etatik aurrera
ELGOIBARREN
 ikus 4. orrialdea

EKAINA - UZTAILA

EKAINAK 22 - 23
NAUTILUSen EKINTZAK

EKAINAK 22, 22:30etan
Zabiel plazan MUTRIKUN KANTUZ
 Musika Eskolak antolatuta

EKAINAK 23, SAN JUAN BEZPERA
22:30ak aldera Burumendin SUA

EKAINAK 29, 23:00etan
Goiko plazan SWING GAUA
 Mutrikuko Musika Bandak antolatuta.

UZTAILAK 6, 23:00etan
Goiko plazan AKORDEOI ALARDEA

UZTAILAK 13, 22:30etan
Zabiel plazan 1993-2013
Goizeko Izarra Antzerki Taldeak
 20 urte hauetan taularatutako antzerki obren zatiak eskainiko ditu.

UZTAILAK 20, 23:00etan
Zabiel plazan TXISTU ALARDEA

ERAKUSKETA
"FLYSCHAREN KOSTALDEA"

ORDUTEGIA:

MARTITZENETIK BARIKAKURA: 18:00-20:00
 ZAPATUA ETA DOMEKA: 12:00-14:00
 LEKUA: ZABIEL KULTUR ETXEA

EKAINAREN AMAIERARA ARTE EGONGO DA
 ERAKUSKETA IKUSTEKO AUKERA.

MENDI IRTEERA

UZTAILAK 5,6,7
LESCUN - LINTZA
(PIRINEOAK)

MOTZ MOTZIAN

EKAINAK 21
SARI BANAKETA
 19:00etan, Zabielen

EKAINAK 28
EMANALDIA
 22:00etan, Zabielen

UDA IKASTAROA

IRAUPENA: 80 ORDU

UZTAILAREN 1etik 24ra (3 ordu egunean)
IRAILAREN 2tik 13ra (3 ordu egunean)

Prezioa: 118 €

Ikasle eta langabetuentzako prezioa: 74 €

Bekatzte - sistema

MATRIKULALDIA: Ekainaren 28ra arte

LAN - POLTSA

Orain bi urte osaturako lan-poltsak beste urtebeteko jarraipena izango da. Bertan izena eman zenuten guztiok agiriak eguneratzeko aukera izango dugu uzteileren 12a baino lehen (4. mailakoa, HABEko historikoa, e.a.). Dokumentazioa Elgoibarko Udal Euskaltegiak idazkaritzan aurkeztu behar da.

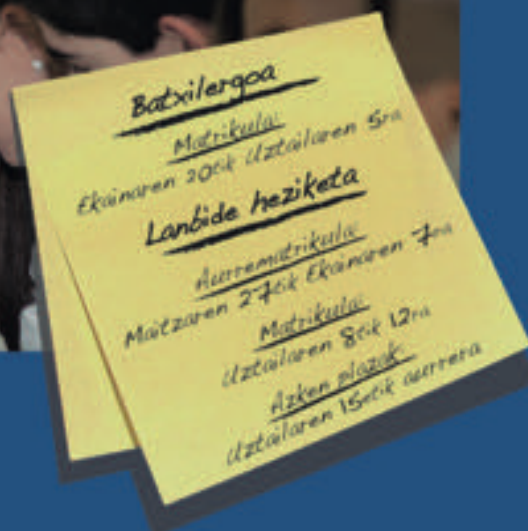
DEBATE Udal Euskaltegiak

LUARDO ETXEA
Sabanika sldapa, 4
20830 MUTRIKU

e-posta: elgoi.euskal@udal.gipuzkoa.net
943 603 094

lea artibai
ikastetxea
Etorkizuna eraikiz

■ **BATXILERGOA**

■ **LANBIDE HEZIKETA**

94 616 9002

info@leartik.com

Kamaiti (Euzkadi 19, Maykito Kamaiti (48270))

www.leartik.com

**GEHIAGO JAKIN
NAHI DUZU?**

LOREA

Gourmet

SINCE 1867

Izena eta Izana

YURRITA E HIJOS S.A. • Ondarroa errepidea, z/g • 20830 MUTRIKU (Gipuzkoa)
www.yurrita.com